

OAHPAHUSA PRINSIHPAT - SÁMI

Oahpahusa prinsihpat oktiigesset ja čiekŋudit oahpahuslága ja láhkaásahusa mearrádusaid, dasa gullá maid oahppoplánabuvttus. Prinsihpaid ferte geahččat visot njuolggadusaid ektui. Prinsihpat leat mielde čielggasmahttime skuvlaeigáda ovddasvástádusa fállat oahpahusa mii čuovvu lága ja láhkaásahusaid, olmmošvuoigatvuodaid ja álgoálbmotvuoigatvuodaid ja mii lea heivehuvvon báikkálaš ja oktagaslaš eavttuid ja dárbbuid mielde.

Oahpahusa prinsihpat galget leat vuodđun vuodđooahpahusa kvalitehta ainovdánahttimis ja sámi skuvlla ja oahppofitnodaga systemáhtalaš árvoštallamis. Sámi skuvla¹ galgá sámegeiela, sámi kultuvrra ja servodateallima vuodul hukset ja áimmahuššat ohppiid² duogážiid ja eavttuid girjáivuoda. Oahpahus galgá nannet ja ovdánahttit ohppiid identitehta dakko bokte ahte áimmahuššat ohppiid gielalaš ja kultuvrralaš duogáža ja dárbbuid, ja ovddidit sin mánggabeallásaš ovdáneami ja sin máhtu ja gálggaid. Skuvllas galgá leat gudneángerivuotta ohppiid ektui ja galgá addit ohppiide hástalusaid ja mihttomeriid máid ángiruššet olahit. Seammás galgá skuvla ja oahppofitnodat vuhtiiváldit ohppiid iešguđetlágan eavttuid ja ovdáneami nu ahte buohkat besset muosáhit ilu go hálddašit ja olahit mihttomeriideaset. Oahpaheaddjit ja bagadeaddjit galget ovttasráđiid skuvlla ja oahppofitnodaga jodiheddjiiguin ovddidit buori oahppobirrasa buohkaide.

(ON'1948 máilmmijulggaštus olmmošvuoigatvuodaid hárrái, ILO-soahpamuš nr. 169 Álgoálbmogiid ja čearddalaš álbmogiid hárrái iešmearrideaddji riikkain, ON'soahpamuš mánáid vuoigatvuodaid hárrái, Vuodđolága §110a ja oahppoplánabuktosa oppalaš oassi)

Sámi oahppoplakáhtta

Sámi skuvla ja oahppofitnodat galgá:

- láhčit dili nu ahte oahppit ja fidnooahppit ožžot kvalitehtalaččat buori oahpahusa mas vuodđun lea sámegeiella, sámi kultuvra ja servodateallin
(ON' 1948 máilmmijulggaštus olmmošvuoigatvuodaid hárrái, ILO-soahpamuš nr. 169 Álgoálbmogiid ja čearddalaš álbmogiid hárrái iešmearrideaddji riikkain, ON'soahpamuš mánáid vuoigatvuodaid hárrái, artihkal 30, Vuodđolága §110a, Oahpahusl. 1-2 ja kap. 6, ja oahppoplánabuktosa oppalaš oassi)
- fállat buot ohppiide ja fidnoohppiide/oahppokandidáhtaide seamma buriid vejolašvuodaid ovdánahttit iežaset dáidduid ja attáldagaid oktagaslaččat ja ovttas earáiguin
(Oahpahusl. § 1-2 ja kap. 5 ja oahppoplánabuktosa oppalaš oassi)
- arvosmahttit ohppiid ja fidnoohppiid/oahppokandidáhtaid oahppanhálu, sávrodaga ja diehtoángerivuoda
(Oahpahusl. § 1-2 ja oahppoplánabuktosa oppalaš oassi)

¹ Namahus "sámi skuvla" lea oktasašskuvlla oassi ja mearkkaša skuvlla dahje joavkku, gos vuodđooahpahus čuovvu Máhttolokten - Sámi oahppoplánabuktosa

² Oahpahusa prinsihpain namahus "oahppi" mearkkaša oahppi, fidnooahppi dahje oahppokandidáhta.

- arvvosmahttit ohppiid ja fidnoohppiid/oahppokandidáhtaid ovdánahttit iežaset oahppanstrategiijaid ja kritihkalaš jurddašandáiddu
(Oahpahusl. § 1-2 ja oahppoplánabuktosa oppalaš oassi)
- arvvosmahttit ohppiid ja fidnoohppiid/oahppokandidáhtaid sin persovnnalaš ja identitehtalaš ovdáneamis, ja ovdánahttit ehtalaš, sosiálalaš ja kultuvrralaš gelbbolašvuoda ja demokratiijaipmárdusa ja demokrátalaš oassálastindáiddu
(Oahpahusl. § 1-2 ja oahppoplánabuktosa oppalaš oassi)
- láchčit dili ohppiidmieldeváikkuheapmái ja dasa ahte oahppit ja fidnoohppit/oahppokandidáhtat sáhttet didolaččat válljet árvvuid, oahpu ja boahttevaš barggu
(Oahpahusl. § 1-2, láchkaásahusa kap. 22 ja oahppoplánabuktosa oppalaš oassi)
- ovddidit heivehuvvon oahpahusa ja molsašuddi bargovugiid
(Oahpahusl. § 1-2 ja kap. 5 ja oahppoplánabuktosa oppalaš oassi)
- arvvosmahttit, atnit ja ainovdánahttit dan ovttaskas oahpaheaddji gelbbolašvuoda
(Oahpahusl. kap. 10)
- bargat dan ala ahte oahpaheaddjit ja bagadeaddjit doibmet čielga jodiheaddjin ja ovdagovvan mánáide ja nuoraide
(Oahppoplánabuktosa oppalaš oassi)
- sihkkarastit ahte fysalaš ja psykososiálalaš bargo- ja oahppanbiras ovddida dearvvašvuoda, loaktima ja oahppama
(Oahpahusl. kap. 9a)
- láchčit dili ovttasbargui ruovttuin ja sihkkarastit váhnemiid/ovddasvástideddjiid searveovddasvástádusa skuvllas
(Oahpahusl. § 1-2 ja láchkaásahus § 3-2)
- láchčit dili nu ahte báikkálaš servodat ávkkálaččat fátmmastuvvo oahpahussii

Sosiálalaš ja mánggakultuvrralaš gelbbolašvuoha

Ohppiin geain lea nanu identitehta čadnojuvvon iežaset kultuvrii, ja geain seammás lea buorre máhttu eará kultuvrraid birra, sis lea buorre vuoddu ovdánahttit gierdilvuoda ja árvvusatnima. Čielga árvovuoddu ja viiddis kulturipmárdus lea dárbbalaš dakkár sosiálalaš ja kultuvrralaš searvevuodas ja fátmasteaddji oahpposearvevuodas gos girjáivuoha dohkkehuvvo ja árvvusadnojuvvo. Sámi skuvla galgá ovddidit sámi árvo-, giella- ja kulturipmárdusa. Skuvla galgá áimmahuššat ja ainovdánahttit ohppiid identitehta, ja addit buot ohppiide seamma buriid vejolašvuodaid ovdánit fátmasteaddji oahpposearvevuodas. Dakkár oahppobirrasis lea sadji ovttasbargat, ságastallat ja digaštallat. Oahppit besset oassálastit demokrátalaš proseassain ja sáhttet dainna lágiin ovdánahttit demokrátalaš miellalági ja ipmárdusa das man deatalaš lea aktiivvalaččat ja ángirit oassálastit girjás mánggakultuvrralaš servodagas gos lea dásseárvu ja ovtadássásašvuoha.

Ovdánahttiid ohppiid gelbbolašvuoda oassálastit mánggagielalaš ja mánggakultuvrralaš servodagas, galgá oahpahus láchčit dili nu ahte oahppit ohppet iešguđet kultuvrraid birra ja

vásihit ollu iešguđetlágan kultuvrralaš ovdanbuktinvugiid. Sámi skuvla galgá gaskkustit máhtu álgoálbmotkultuvrraid, -diliid ja -vuoigatvuodaid birra. Oahpahas galgá ovddidit mánggakultuvrralaš ipmárdusa ja bargat dan ala ahte ovdánahttit sihke iešipmárdusa, identitehta ja gullevašvuoda iežas kultuvrii ja árvvusatnima ja gierdilvuoda earáid kultuvrraid hárrái. Oahppit galget deaivvadit dáidagiin ja kulturvugiiguin mat ovdanbuktet sihke olbmuid oktagaslašvuoda ja searvevuoda, ja mat arvosmahttet sin hutkáivuoda ja dáidduid ođđafuomášumiide. Sii galget maid oažžut vejolašvuodaid atnit iežaset hutkandáidduid iešguđetlágan doaimmaid ja ovdanbuktinvugiid bokte. Dat bovttášii reflekterema, dovdduid ja spontanitehta.

Ovdánahttindihte ohppiid sosiálalaš gelbbolašvuoda, galgá skuvla ja oahppofitnodat lámčit dili fágabargguin ja doaimmain muđui nu ahte oahppit besset hárbhallat ovttasdoaimmat ja čuolmmaid ja riidduid čoavdit iešguđetlágan vugiiguin. Oahppit galget ovdánit iešheanalaš indiviidan geat árvvoštallet čuozašvuođaid ja váldet ovddasvástádusa iežaset daguin. Oahpahas galgá bargat dan ala ahte sis ovdána kultuvrralaš ja sosiálalaš gullevašvuoda ja ahte sii hálldašit iešguđet rollaid servodat- ja bargoeallimis ja astoáiggis.

(ON' soahpamuš mánáid vuoigatvuodaid hárrái, artihkal 29 c ja d, Oahpahasl. § 1-2, kap 6 ja oahppoplánabuktosa oppalaš oassi)

Oahppama ja oahppanstrategiijaid movttiidahttin

Ohppiin geain lea mokta, lea maid hálle oahppat, sii leat sávrit ja diehtoáingirat ja čájehit ahte máhttet bargat ulbmillaččat. Go vásihit ahte hálldašit áššiid, de girdet buorebut sihke miehte - ja vuostegiedageavada. Fysalaš doaimmat ovddidit dearvvašvuoda ja oahppanmovtta. Fágalaččat nana, ángiris ja oalguheaddji oahpaheaddjit ja bagadeaddjit, molsašuddi ja heivehuvvon bargovugiid geavaheapmi ja vejolašvuoda aktiivvalaččat mieldeváikkuhit, ovddida oahppi oahppanhálu ja positiivvalaš ja realisttalaš ipmárdusa iežas attáldagain ja vejolašvuodain. Skuvla galgá hukset oadjebas ja fáttmasteaddji skuvlabirrasa gos oahppit galget vásihit dásseárvvu iežaset giela ja kultuvrra hárrái ja gos ohppiid bearaš, fuolkkit ja earát lagasbirrasis leat aktiivvalaš doarjjan.

Oahpahas galgá movttaskahttit ohppiid earret eará oahpahusa mihttomeriid čielggasmahttimiin ja lámčimiin dili molsašuddi ja ulbmillaš doaimmaide. Oahppit galget oažžut, muhto maiddái ieža sáhttit válljet, bargobihtáid mat sihke hástalit ja addet vejolašvuodaid guorahallamii, okto dahje ovttas earáiguin. Árvvoštallan ja bagadallan galgá veahkkin nannet ohppiid movtta ain viidáseappot oahppat.

Oahppanstrategiijat leat vuogit maid oahppit atnit organiseret iežaset oahppama. Dát leat strategiijat movt plánat, čadahit ja árvvoštallat iežas barggu olahit mearriduvvon gelbbolašvuodamihttomeriid. Dát máksá maid ođđa háhkkojuvvon máhtu reflekšuvnna ja movt dan atná ođđa dilálašvuodain. Buorit oahppanstrategiijat ovddidit ohppiid oahppanmovtta ja sin návcca čoavdit váttis bargguid maiddái viidáseappot oahpus, barggus dahje astoáiggis.

Oahpahas galgá dahkat ohppiid didolažžan das maid leat oahppan ja maid fertejit oahppat olahandihte mihttomeriid. Makkár oahppanstrategiijaid oahppit atnet oktagaslaš oahppamii ja oahppamii ovttas earáiguin, sorjá sin eavttuin ja guoskevaš oahppandilálašvuodas. Oahpahas

galgá addit ohppiide máhtu das man mávssolaš iežaset árja lea ja das movt didolaččat geavahit ja ovdánahttit oahppanstrategiijaid. *(Oahpahusl. § 1-2 ja oahppoplánabuktosa oppalaš oassi)*

Ohppiidmieldeváikkuheapmi

Skuvla ja oahppofitnodat galgá ráhkkanahttit ohppiid oassálastit demokráhtalaš mearridanproseassain ja movttiidahttit beroštit báikkálaš, sámi, našuvnnalaš ja riikkaidgaskasaš servodatgažaldagain. Oahpahusas galget oahppit ovdánahttit máhtu demokráhtalaš prinsihpaid ja ášahusaid ja demokratiija birra sihke unnitlogu- ja eanetlogugeahččanguovllus. Skuvla ja oahppofitnodat galgá láchit dili nu ahte oahppit besset vásihit iešguđetlágan vugiid movt oassálastit ja mieldeváikkuhit demokráhtalaš proseassain sihke beaivválaš bargus ja go servet ovddasteaddji orgánaide.

Ohppiidmieldeváikkuheapmi máksá ahte oahppit besset leat mielde iežas ja joavkku oahppamii guoski áššiid mearrideames. Fátmmasteaddji oahppobirrasis lea ohppiidmieldeváikkuheapmi mávssolaš sosiálalaš gaskavuodaid ja oahppanmovtta ovddideapmái buot oahpahusa cehkiin. Fágaid barguin lea ohppiidmieldeváikkuheapmi mielde dahkame ohppiid eambo didolažžan iežaset oahppanproseassaid hárrái, ja dat addá maid buoret váikkuhanfámu iežas oahppamis.

Oahppit galget sáhttit oassálastit oahpahusa plánemii, čadaheapmái ja árvoštallamii lága ja láchkaásahusaid rámma siskkobealde, dása gullá maiddái oahppoplánabuvttus. Man ollu ja movt sii besset leat mielde váikkuheames, rievdá earret eará agi ja ovdánandási mielde. Ohppiidmieldeváikkuheapmi eaktuda ahte sii dihtet makkár válljenvjolašvuodát gávdnojit ja maid dat sáhttet mielddisbuktit. Bargat fágaiguin veahkeha iešguđetláhkáii dasa ahte oahppit dovddiidit iežaset dáidduid ja attáldagaid. Dat buorida sin vejolašvuodaid oassálastit ja dáiddu válljet didolaččat.

(Oahpahusl. § 1-2 ja § 9a ja oahppoplánabuktosa oppalaš oassi)

Heivehuvvon oahpahus ja ovttađassásaš vejolašvuodát

Heivehuvvon oahpahus searvevuoda siskkobealde lea okta dain vuoddođedggiin oktasašskuvllas. Oahpahus galgá heivehuvvot ohppiid kultuvrralaš ja gielalaš duogázii ja láchčojuvvot nu ahte oahppit besset ovdánahttit positiivvalaš iešgova, searvat searvevuhtii ja muosáhit ilu go hálddašit ja olahit mihttomeriideaset. Fágaiguin barggadettiin galget buot oahppit oazžut iežaset návccaid ja attáldagaid mielde hástalusaid maiguin birgejit okto dahje ovttas earáiguin. Go oahppit barget ovttas rávisolbmuiguin ja guhtet guimmiideasetguin, de sáhtta dáidduid ja attáldagaid girjáivuolta nannet sihke searvevuoda ja ovttaskas oahppi oahppama ja ovdáneami.

Oahpahusas galgá ohppiid iešguđetlágan duogáš, eavttut, beroštumit ja attáldagat dustejuvvot iešguđetlágan hástalusaiiguin. Fátmmasteaddji oahppobirrasis galget buot ohppiin, beroškeahttá čearddalaš gullevašvuodas, sohkaalis, agis, sosiálalaš, geográfalaš, ealáhus, kultuvrralaš dahje gielalaš duogázis, leat seamma buorit vejolašvuodát ieš ovdánit fágaiguin bargamiin. Heivehuvvon oahpahus ovttaskas oahppái lea go molssoda oahppohivvodaga, bargovugiid ja oahpponeavvuid ja maiddái ahte oahpahusa lágideapmi ja árjjalašvuolta molsašuddá. Ohppiin leat iešguđetlágan vuolggasajit, sii atnet iešguđetlágan

oahppanstrategiijaid ja sii olahit iešguđetleavttuin mearriduvvon oahppoplánaid gelbbolašvuodamihttomeriid ektui.

Erenoamášoahpahusa mearrádusat bohtet atnui go lea dárbu heivehit oahpahusa eambo go maid lea vejolaš dábalaš oahpahusa siskkobealde.

(Oahpahusl. § 1-2, kap. 5 ja 6, ja oahppoplánabuktosa oppalaš oassi)

Oahpaheddjiid ja bagadeddjiid gelbbolašvuolta ja rolla

Oahpaheaddjit ja bagadeaddjit galget leat čielga jođiheaddjin, geat ovddidit oahppanulbmiliid ja doibmet čeahpes ja áŋgiris gaskkusteadjin ja bagadallin. Sii galget oččodit ohppiid ovdánahttit beroštumi ja áŋgirvuoda bargat fágaiguin. Dat gáibida ahte leat čielga vuordámušat ohppiide searvat árjjalaččat oahppandoaimmaide.

Oahpaheddjiid ja bagadeddjiid ollislaš gelbbolašvuolta lea mángga oasis ja guovddážiis lea fágalaš čehppodat, dáidu gaskkustit fága, dáidu lágidit oahppanbarggu ja máhttit árvvoštallat ja bagadallat. Lea deatalaš ahte oahpaheddjiin lea máhttu sámi kultuvrii gullevaš sosialiserenvugiid ja oahpahanmetodaidd birra. Sámi skuvla galgá sáhttit addit oahpahusa sámegeielas ja sámegeilli, ja oahpaheddjiin ja bagadeddjiin galgá leat gelbbolašvuolta sámegeielas, sámi kultuvrras ja servodateallimis. Sis galgá maid leat mánggakultuvrralaš gelbbolašvuolta ja máhttu ohppiid iešguđetlágan vuolggasajiid ja oahppanstrategiijaid birra.

Oahpaheddjiid ja bagadeddjiid gelbbolašvuoda ferte árvvoštallat daid gáibádusaid ja vuordámušaid mielde mat áigges áigái bohtet ovdan lágain ja láhkaásahusain, das maiddái oahppoplánabuktosis, ja maid fágaid ovdánemiid mielde.

Skuvla ja oahppofitnodat galget leat oahppavaš organisašuvnnat ja láchit dili nu ahte oahpaheaddjit sáhttet oahppat guhtet gummiineaset go ovttasbarget oahpahusa plánemiin, čadahemiin ja árvvoštallamiin. Oahpaheaddjit ja bagadeaddjit galget maid sáhttit njulget ja ođasmahttit sin fágalaš ja pedagogalaš gelbbolašvuoda earret eará gelbbolašvuodaovdánahttima bokte, das maiddái ovdánahttinbargguin oassálastit.

(Oahpahusl. kap. 6 ja 10)

Ovttasbargu ruovttuin

Váhnemiin/ovddasvástideddjiin lea válđoovddasvástádus iežaset mánáin, ja sii leat mávssolaččat mánáid moksii ja oahppamii. Ovttasbargu skuvlla ja ruovttu gaskkas duddjo sihke buriid oahppaneavttuid ovttaskas oahppái ja maid buori oahppobirrasa ohppiidjoavkkus ja skuvllas.

Mánát ja nuorat leat maid oassin stuorát sosiálalaš ja fuolkevuoda fierpmádagain mat sáhttet veahkehit dasa ahte identitehta ja árbevirolaš árvvut seailuhuvvojit ja nannejuvvojit. Kulturgelbbolašvuolta maid váhnemat/ovddasvástideaddjit, áhku ja ádját, bearrašat, fuolkkit, risváhnemat ja ustibat ovddastit, galgá adnot mávssolažžan oahpahasas. Buori ovttasbarggu eaktun lea buorre gulahallan. Ovttasbarggu lea gulahallan ohppiid fágalaš ja sosiálalaš ovdáneami ja sin čálggu birra guovddážiis. Skuvlla ja ruovttu ovttasbargu lea deatalaš olles vuodđooahpahasas, muhto ovttasbarggu ja mállat rivdet dađimielde go oahppit sturrot ja ožžot eambo ovddasvástádusa iežaset oahppamis ja ovdáneamis.

Skuvlla ja ruovttu ovttasbargu lea goappaš beliid ovddasvástádus, muhto skuvla galgá álggahit dan ja láchčit dasa dili. Oahpahusláhka, lága láchkaásahus ja oahppoplánabuvttus leat ovttasbarggu vuodđun, ja váhnemiin/ovddasvástideddjiin galgá leat duohta vejolašvuohta váikkuhit fágalaččat ja sosiálalaččat iežaset mánáid oahppanbarguide.

Ruoktu galgá oažžut dieđuid fágaid oahpahusa mihttomeriid birra, movt oahppit ovdánit fágalaččat mihttomeriid ektui ja movt ruoktu sáhhtá veahkehit ohppiid mihttomeriid olaheamis. Ruoktu galgá maid oažžut dieđuid das movt oahpahus lágiduvvo ja makkár bargovuogit ja árvvoštallanmállet geavahuvvojit. Skuvla galgá maid láchčit dili nu ahte váhnemat/ovddasvástideaddjit ožžot dieđuid maid dárbbasit vai sáhttet albmáládje oassálastit digaštallamiin skuvlla ovdánahttima birra.

(Oahpahusl. § 1-2 ja láchkaásahus kap. 3)

Ovttasbargu báikkálaš servodagain

Buorre ovttasdoaimman skuvlla ja ealáhus- ja bargoeallima, dáidda- ja kultureallima ja báikkálaš servodaga eará osiid gaska sáhhtá dahkat fágaid oahpahusa eambo konkrehtalažžan ja duohtadililáganin ja dakko bokte buoridit ohppiid dáiddu ja miela oahppat. Báikkálaš servodagat leat iešguđetláganat, ja mii ohppiide lea báikkálaš, rievdá sin agi ja ovdáneami ja servodatrievdamiid mielde.

Sámi báikkálaš servodagat sisttisdoallet daid kulturárbevieruid ja dan kulturvuodu mii lea čadnon sámi giliide ja čuožžilan gávpgiin ja stuorit čoahkkebáikkiin gosa sámit leat fárredan. Eanas sámi báikkálaš servodagat leat mánggakultuvrralaččat ja doppe leat ollu iešguđetlágan vejolašvuođat ja hástalusat. Danne lea ovttasbargu gaskal skuvlla ja báikkálaš servodaga deatlaš, ja sáhhtá oahpásnuhttit ja addit ohppiide ipmárdusa báikkálaš máhtus, árbevieruin ja árvvuin. Sii besset vásihit ahte leat oassin báikkálaš servodagas, ja sáhttet leat mielde hábmeme ja veahkeheame positiivvalaš ovdáneapmái báikkálaččat.

Máhttu sámi ealáhus- ja eallinvugiid birra lea mávssolaš ohppiide maid máilmmiviidosáš perspektiivvas. Luondu lea gáldu birgejumái, báikkálaš identitehtii, vásáhusaide ja luonduillui. Oahpahus galgá deattuhit ipmárdusa das movt buot luonddus lea oktiičadnon, ovttasdoaimmama olbmuid ja luonddu gaskkas ja maid deattuhit ehtalaš ovddasvástádusa luonddu hálddašeamis.

Heivehuvvon ovttasbargu báikkálaš ealáhus- ja bargoeallimiin sáhhtá oahpásnuhttit ohppiid iešguđetlágan bargoproseassaide, addit sidjiide geavatlaš bargovásáhusa, máhtu bargoeallima birra ja ovddidit fitnodeamibarggu oahpahusas. Dat ahte oahppit dovdet ealáhus- ja bargoeallima nuppástusaid sáhhtá oidnot das go aktiivvalaččat servet hutkkálaš doaimmaide ja fitnodeapmái. Vásáhusat báikkálaš ealáhus- ja bargoeallimis sáhttet veahkkin dasa ahte oahppit ožžot buoret vuodu didolaččat válljet oahpu ja barggu. Dasa lassin sáhhtá ovttasdoaimman mielddisbuktit ahte oahpahus eambo heivehuvvo bargoeallima dárbbuide. Máhttu bargoeallima organisašuvnnaid birra váikkuha servodatberoštumi ovdáneapmái ja demokrátalaš oassálastimii.

Ovttasbargu skuvlla, kulturskuvlla, báikkálaš servviid ja earáid gaskkas báikkálaš servodagas addá mánáide ja nuoraide vejolašvuodaid ainovdánahttit sin dáidduid ja attáldagaid go sii aktiivvalaččat oassálastet iešguđetlágan sosiálalaš ja kultuvrralaš doaimmain.

Buorre ja systemáhtalaš ovttasbargu gaskkal mánáidgárddi ja mánáidceahki, mánáidceahki ja nuoraidceahki, nuoraidceahki ja joatkkaoahpahusa galgá geahpidit sirdima dáid iešguđetge ceahkiid gaskka oahpahusmannolagas.

Ovttasbargu eará almmolaš ásašusaiguin, main lea ovddasvástádus mánáid ja nuoraid oahppamis, ahtanuššamis ja bajásšaddanberrasis lea maid skuvlla guovddáš doaibma. Dát guoská erenoamážit daidda ohppiide geat dárbbasit erenoamáš heiveheami.